

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa K. K.

przeciwko J. J.

o ustalenie istnienia stosunku pracy i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 9 października 2024 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z dnia 5 kwietnia 2023 r., sygn. akt III APa 11/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie z powództwa K. K. przeciwko J. A. J. o ustalenie istnienia stosunku pracy i zapłatę, oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 17 maja 2022 r., którym oddalono powództwo.

Powód wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnego do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego:

1) art. 22 § 1 k.p. w zw. z art. 300 k.p. w zw. z art. 65 § 2 k.c., przez błędne jego zastosowanie przez Sąd drugiej instancji w procesie subsumpcji, polegające na nieuwzględnieniu okoliczności stojących po stronie powoda związanych z rzeczywistym wykonywaniem umowy, a mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, takich jak pozostawanie przez powoda w stałej dyspozycji pracodawcy, podporządkowanie pracownicze, sposób wynagradzania powoda, bieżącego kontrolowania jego miejsca pobytu, bieżące wyznaczanie kierunków destynacji i czasu załadunku oraz rozładunku, a poprzestaniu jedynie na ustaleniach dotyczących literalnego brzmienia postanowień umowy dotyczące ustanowienia zastępcy, przy braku równoczesnej ich obiektywizacji o praktyczne kwestie związane z późniejszą realizacją takiego postanowienia umownego przez pozwanego w razie zlecenia pracy na zastępcę przez powoda, co bezpośrednio rzutuje na ustalenie jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy.

Skarżący podniósł również zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego:

1) art. 321 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c., przez jego błędne zastosowanie i uznanie, że powód wskazując konkretną podstawę prawną roszczenia zadośćuczynienia za mobbing, podał jednocześnie podstawę prawną, wiążącą Sąd, podczas gdy nie znajduje to uzasadnienia w okolicznościach sprawy, a co miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem skutkowało wydaniem wyroku całkowicie wadliwego, bo sprowadzającego się do rozważenia zastosowania jednego przepisu prawa materialnego, który pozwala na zaspokojenie żądania powoda z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych, a w konsekwencji przedwstępnego oddalenia roszczenia powoda w całości wyłącznie z uwagi na uznanie, że powoda z pozwanym łączyła umowa cywilnoprawna a nie umowa o pracę; 2) art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 1-2 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie i sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia w sposób, który uniemożliwia jego kontrolę instancyjną, w szczególności: ograniczenie się przez Sąd drugiej instancji do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji w sytuacji, gdy uzupełnił materiał dowodowy, nie wyjaśnił rozbieżności w zebrany materiał dowodowy, jak też częściowo zmieniał ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, nierozpoznanie oraz nieodniesienie się przez Sąd odwoławczy do wszystkich zarzutów zawartych w apelacji powoda -

poprzestanie na lakonicznych stwierdzeniach o niepodzieleniu zarzutów, skutkiem czego orzeczenie Sądu odwoławczego zapadło przedwcześnie, w oparciu o nienależycie wyjaśniony stan faktyczny sprawy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Skarżący podniósł, że mimo ustalenia, iż zasadniczo spełnione zostały przesłanki z art. 22 § 1 k.p. Sąd drugiej instancji powielając stanowisko Sądu Okręgowego, poprzestał na wskazaniu literalnego brzmienia postanowień umowy dotyczących ustanowienia zastępstwa. Uzasadnienie motywów rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji nie daje odpowiedzi, jakie argumenty przemawiają zatem za oddaleniem podstawowego powództwa wniesionego przez powoda. Zdaniem skarżącego Sąd Apelacyjny w sposób kwalifikowany naruszył przepisy postępowania cywilnego w zakresie, w jakim orzekł o oddaleniu żądania powoda z tytułu zadośćuczynienia za mobbing, biorąc pod rozwagę jedynie podstawę prawną zgłoszonego roszczenia wyrażoną przez niego w pozwie, a zatem naruszenia art. 187 § 1 k.p.c. w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. Powód występujący bez profesjonalnego pełnomocnika za postawę swojego żądania wskazał art. 94³ § 2 i 3 k.p. Lektura uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie pozostawia wątpliwości, że Sąd drugiej instancji oddalił powództwo i w tym zakresie, poprzestając jedynie na ustaleniu, że w sprawie nie doszło do zawiązania umowy o pracę, stąd żądanie to nie mogło być zasadne. Nie czynił zaś własnych rozważań, czy fakty przytaczane przez powoda nie stanowią o aktualizacji odpowiedzialności prawnej pozwanego na innej niż przytoczona przez powoda, podstawie prawnej odnoszącej się do naruszenia jego dóbr osobistych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny

koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurystycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC z 2006 r. nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa.

Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

W sprawie zasadniczą rolę w zakresie podnoszonej przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacji odgrywały ustalenia faktyczne. Ustalenie woli (celu, zamiaru) stron umowy w momencie jej zawierania stanowi element stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy jest związany w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. Podnoszone przez skarżącego w tym zakresie argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi.

W sprawie Sądy obu instancji dokonały wszechstronnej oceny dowodów. Szeroko uzasadniły, dlaczego na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego ustaliły, że powód nie wykonywał czynności w reżimie pracowniczym. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano, że powód miał pełną swobodę decyzyjną odnośnie wyboru kursu, mógł bez wskazywania żadnych przyczyn odmówić jego wykonania, a jego obowiązek ograniczał się jedynie do wskazania zastępcy. Powód nie miał zatem obowiązku osobistego świadczenia przewozu, a pracownik jest obowiązany do świadczenia pracy osobiście. Ponadto wynagrodzenie powoda było wyłącznie zależne od tego, czy podjął się wykonania zlecenia.

Skarżący podnosi również w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że Sąd drugiej instancji rozpoznając roszczenie o zadośćuczynienie za mobbig naruszył art. 187 § 1 k.p.c. w zw. z art. 321 § 1 k.p.c. W nawiązaniu do tego skarżący zdaje się przyjmować, iż oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma wynikać z nierozpoznania żądania na innej podstawie materialnoprawnej niż art. 94³ § 3 k.p. W judykaturze przyjmuje się, że zarzut taki może być uprawniony w postępowaniu apelacyjnym, a art. 321 § 1 k.p.c. nie ogranicza sądu powszechnego w wyborze właściwej podstawy prawnej wyrokowania w ustalonym stanie faktycznym. Natomiast postępowanie kasacyjne nie jest kolejną (powszechną) instancją i zarzut materialny skargi kasacyjnej powinien wskazywać konkretny przepis, który został naruszony przez błędną

wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2022 r., II PSK 242/21, LEX nr 3369774). Zauważyć można, że skarżący w podstawach skargi nie podniósł ani zarzutu naruszenia art. 93³ § 3 k.p. ani art. 24 k.c. Ponadto w sprawie nie tylko ustalono, że strony łączyła umowa zlecenia a nie pracy, ale Sąd Apelacyjny wskazał również, że brak jest bezpośrednich dowodów wskazujących na działania A.P. zmierzających do poniżenia powoda, jego dyskredytacji w oczach innych pracowników, czy też zaniżenia jego przydatności zawodowej.

W związku z powyższym analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że zachodzi przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

ł.n

[a.ł]